

B O G O S L O V S K A S M O T R A
EPHEMERIDES THEOLOGICAE ZAGREBIENSES

IZDAJE: Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu, Kaptol 29

UREDNICI: Dr Tomislav Ivančić, dr Adalbert Rebić, dr Marijan Valković

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: Dr Adalbert Rebić, 41000 Zagreb,
Nova Ves 10. tel. 35-236

UPRAVA I NAKLADA: »Kršćanska sadašnjost«, Centar za koncilski is-
traživanja, dokumentaciju i informacije, 41001 Zagreb, Marulićev trg 14,
p.p. 434

UPLATE: Za tuzemstvo šalju se na žiro-račun: »Kršćanska sadašnjost«,
Zagreb: 30107-678-44210

Iz inozemstva uplate se šalju na devizni račun: »Kršćanska sadašnjost«,
Zagreb: 30101-620-16-012103-7270-2424091281

Suradnju slati na adresu glavnog urednika
Izdaje se s dopuštenjem crkvenih vlasti

EDITOR: *Facultas theologica catholica*, 41000 Zagreb, Kaptol 29

DIRECTORES: Dr Tomislav Ivančić, Dr Adalbert Rebić, Dr Marijan
Valković

DIRECTOR PRINCIPALIS ET RESPONSABILIS: Dr Adalbert Rebić
41000 Zagreb, Nova Ves 10

ADMINISTRATIO: »Kršćanska sadašnjost«, 41001 Zagreb, pp 434, Ma-
rulićev trg 14

Textus publicandi mittantur directori principali

GODIŠNJA PRETPLATA za 1979. godinu (8 brojeva) 600 d, za inozemstvo
60 \$ USA. Pojedini primjerak 150 d, za inozemstvo 15 \$ USA.

PRETIUM HUIUS FASCICULI: 150 d, extra Jugoslaviam 15 USA \$.

SMOTRA

GOD. II
ZAGREB 1979. BR. 1—2

UVODNA RIJEČ

«Punina vam milosti i mira po spoznaji Boga i Isusa Gospodina našega!» svima vama, braćo, koji ste se sabrali u Duhu Svetome da zajednički teološko i pastoralno, što dublje i što plodonosnije proniknemo i razradimo važnu temu sadašnjeg trenutka, a to je: sakrament ženidbe.

Srdačno i radosno pozdravljam velikog kancelara, gospodina nadbiskupa mjesne Crkve i metropolitu, dr Franju Kuharića, predsjednika Biskupske konferencije Jugoslavije. Pozdravljam i gospodina nadbiskupa riječkog, Josipa Pavličića, predsjednika Vijeća za sjemeništa, gospodina biskupa šibenskog Josipa Arnerića, predsjednika Vijeća za kler, gospodina biskupa đakovačkog Ćirila Kosa, predsjednika Vijeća za katehizaciju, gospodina pomoćnog zagrebačkog biskupa dr Miju Škvorca.

Pozdravljam ovdje prisutne redovničke poglavare, predstavnike Pravostolnog zagrebačkog kaptola, predstavnike teoloških škola, afiliranih u Splitu, zatim predstavnike sarajevske, riječke i đakovačke visoke teološke škole.

Posebni pozdrav dragim gostima i promatračima i gospodinu imamu Ševku Omerbašiću i gospodinu Alagiću, predstavnicima islamske zajednice; gospodinu Kuzmiću, predstavniku Pentekostalne crkve i direktoru Biblijsko-teološkog instituta u Zagrebu; dragom bratu u Kristu, gospodinu protojereju Jovanu Nikoliću.

Iskreni pozdrav vama, braćo svećenici, koji ste se uz ne male žrtve radosno okupili na ovaj svoj Teološko-pastoralni tjedan, da u radu i molitvi, u zajedništvu i ljubavi, produbimo i ispovijedimo jednu tako duboku i važnu istinu vjere: sakrament ženidbe.

Sakrament ženidbe u današnjem je trenutku veoma aktualno i vruće pitanje. Živimo u svijetu u kojem sekularizam nekako ulazi u svoju završnu fazu, što se tako kobno odražuje na obitelj. Transcedentna dimenzija našeg postojanja je negirana. U srcima se stvorio raskid između čovjekove ljubavi i Božje ljubavi. Govoriti u ovom sekulariziranom društvu o ženidbi kao sakramentu, kao znaku i sredstvu spasenja, postaje nerazumljiv govor. Inače brak i obitelj u materijaliziranom i desakraliziranom društvu nisu privlačni i današnji čovjek traži zakon u umjetnim zajednicama.

A ipak, obitelj koja se rađa iz svakog sakramenta kolijevka je i dom čovječanstva i Crkve, osnovna stanica otpora rušilačkom poganstvu, bazična stanica istinske obnove Crkve i naroda.

Biblija i judeizam nas uče da se velika djela spasenja doživljuju u obitelji, da se u njoj ostvaruje dozrijevanje za Savez i istinsku slobodu. Bog nije predao otajstva spasenja, pashalni događaj spasenja, nekoj grupi učenih ljudi ili nekoj instituciji, nego ovoj najmanje institucionalnoj, a najsolidnijoj i neuništivoj ustanovi — obitelji. U obitelji se, od oca na sina prenose, oživljuju i uprisutnjuju kroz pokoljenja spasi- teljski događaji izlaska, oslobođenja i Saveza.

Toga je i Crkva duboko svijesna. Zato je na II vatikanskom saboru smatrala potrebnim nanovo naglasiti onu istinu predaje, koju dobro čuva istočna Crkva, da je obitelj Crkva u malom, tj. obiteljska, domaća Crkva.

Obitelj — domaću Crkvu ne smijemo uzeti kao neku čistu metaforu, već kao značajnu stvarnost. Da shvatimo obitelj kao domaću Crkvu, moramo se prisjetiti što je Crkva. U dogmatskoj konstituciji *Svjetlo naroda* Crkva se definira »kao sakramenat ili znak ili oruđe najtješnjeg sjedinjenja s Bogom i jedinstva cijelog ljudskog roda.« (LG 1) Crkva je znak da naš Bog nije Bog dalekih nedostupnih prostranstava nego Bog prisutni, bliski, prisni. Ona je znak Saveza, zajedništva Boga i ljudi, što je središnja jezgra Objave. Ona je znak susreta s Apsolutnim i znak otvaranja ljudskoj zajednici, znak ljubavi, otvaranja braći.

U ovom znaku ljubavi što je Crkva, svi se znakovi-sakramenti ostva- ruju. Svaki sakrament je trenutak u kojem nastaje samoostvarenje Crkve, što se sve povezuje pod nazivnikom Crkva kao sakramenat. Samo onaj koji u vjeri prihvaća ovo duboko značenje Crkve, kao Kristovo Tijelo, kao Puninu koja se objavljuje i prelijeva u svijetu, kao Zaručnicu Kristovu, taj može shvatiti i duboko značenje male Crkve — obitelji kao nešto veliko, kao sakramenat ili znak Saveza, zajedništva Boga i ljudi, najtješnjeg sjedinjenja s Apsolutnim; kao znak Božje ljubavi prema svijetu, znak ljubavi koja radi milosti sakramenta postaje djelatna u svijetu stvarajući tajanstveno jedinstvo ljudskog roda, svjedočeći »lju- bav koju Bog ima za nas« i koju nam je po Kristu u Duhu Svetom da- rovao.

Crkva je sakramenat koji izvire iz pashalnog misterija, a *latere Ch- risti Ecclesia*. I svi sakramenti, i ženidba, odrazuju pashalni misterij: smrt i život, patnju i uskrsnuće. Sakrament ženidbe nosi u sebi trago- ve patnje, boli, smrti, ali i uskrsnuća, snage, života Proslavljenog Go- spodina.

I jer se pashalno otajstvo dovršava na Duhove, zato je i Crkva, i svaki pojedini sakramenat (i ženidba, dakle,) područje djelovanja prisutnosti Duha Svetoga. U Kani je to Gospodin znakovito predoznačio.

Biblija počinje sklapanjem ženidbene veze u ovom eonu i završava zarukama Krista Zaručnika i Crkve Zaručnice na novoj zemlji i novim nebesima. Sklapanje braka u zemaljskom raju znak je očitovanja Božje ljubavi za čovjeka. Isus Krist uzdiže tu zemaljsku stvarnost na sakra- menat koji je znak i oruđe milosti i Božje ljubavi koja nam je u Kristu objavljena, i znak konačnog sjedinjenja Crkve Zaručnice sa svojim Zaručnikom-Kristom. I sakramenat ženidbe ima trostruku dimenziju:

spomen je koji posadašnjuje očitovanje Božje ljubavi u pashalnom misteriju, uprisutnjuje tu ljubav u obitelji — domaćoj Crkvi, proročki naviješta konačno sjedinjenje u otajstvu Trojedinog Boga.

Ovaj Tjedan želi što dublje ući u otajstva sakramenta ženidbe, u ovaj veliki misterij (kako ga apostol naziva) i rasvijetliti ga obiteljski, teološki, moralno, liturgijski, pravno, katehetski, sociološki, psihološki, ekumenski, a nadalje pastoralno. Godine 1972. Teološko-pastoralni tjedan bio je posvećen temi »Kršćanska obitelj« (vidi Zbornik 7). Tema ovog Tjedna upotpunjuje temu spomenutog Tjedna. Ako je obitelj domaća Crkva onda je sakrament ženidbe svečani čin posvete i posvećenja male a tako važne obiteljske Crkve.

Tema je velika tajna — *mega mysterion*. Zato nam je potrebno svjetlo Duha Svetoga da nas uvede u ovu istinu vjere. Molimo ga: »Zapali svjetlo u srcu, nadahni dušu ljubavlju, u nemoćima tjelesnim, potkrep-ljij nas bez prestanka.«

Uđimo zdušno u ovaj radni tjedan, u ove duhovne vježbe svoje vrsti. Ne budimo samo nijemi posmatrači nego i aktivni sudionici i radnici. »Sve provjeravajte, dobro zadržite, svake se sjene zla klonite« (1 Sol 5, 21).

Rad Tjedna odvijat će se kao po običaju: predavanja će se održavati u ovoj dvorani, a rad po grupama, što je studijski rad, u za to određenim prostorijama.

Susret s euharistijskim Kristom sigurno je središnja i najviša točka u ovim našim susretima, doživljaj istinskog bratstva i zajedništva, temelj i polazište naših predavanja, rada i odluka. Svečanoj koncelebriranoj svetoj misi predsjedat će prvi dan i održat će nam svoju pobunu i toplu riječ gospodin nadbiskup zagrebački, dr Franjo Kuharić; drugi dan će gospodin biskup đakovački Ćiril Kos, treći dan nadbiskup riječki, gospodin Josip Pavlišić.

Ovime otvaram Tjedan i dajem mjesto predsjedatelju dr Zovkiću, profesoru biblijskih nauka na Visokoj teološkoj školi u Sarajevu.

DEKAN DR CELESTIN TOMIĆ

POZDRAV Msgr JOSIPA PAVLIŠIĆA, NADBISKUPA RIJEČKO-SENJSKOG SKUPU NA TEOLOŠKO- -PASTORALNOM TJEDNU ZA SVEĆENIKE

Pozdravljam ovaj skup naučnih i pastoralnih radnika, zauzetih ovih dana proučavanjem »uzvišene tajne u odnosu na Krista i Crkvu«. (Ef. 5, 32).

Priredivači, predavači i domaćini, koji pružaju gostoprimstvo pod pokroviteljstvom prečasnog gospodina nadbiskupa i metropolite zagrebačkog, uložili su i ove godine velik napor dajući sve od sebe da ovaj Teološko-pastoralni tjedan za svećenike osvijetli naravni i vrhunaravni vid ženidbe, iz koje potječemo mi svi.